

Om fristelser

Lesetekster: 1. Mos 4, 1-7 og 1. Kor 10, 10-13

Evangelietekst: **Matteus-evangeliet kapittel 16, vers 21-23**

Forberedelse:

Les alle tre tekstene høyt sammen. Les så evangelieteksten stille hver for dere. Ta en runde og nevnt en ting dere la spesielt merke til, noe som gjorde spesielt inntrykk.

Spørsmål til samtale:

- Hva er den røde tråden i de tre tekstene denne søndagen?
- Hvilke assosiasjoner skaper ordet fristelse hos dere? Hva frister dere?
- På hvilken måte møter dere fristelsen til å ta minste motstands vei?
- Fastetiden utfordrer oss til å leve enklere slik at vi lettere kan avsløre alt som fjerner oss fra Gud og hverandre. Samtale om hvordan dere legger denne fastetiden til rette slik at den kan bli til vekst og fornyelse.
- Selvrefleksjon: Er det områder i mitt liv som det skal arbeides særlig med i denne fastetiden?
- Paulus skriver at Jesus ble fristet i alt. Kunne Jesus sagt nei til Guds oppdrag?

Bønn:

Kjære Herre Jesus, du holdt ut i alle fristelser og seiret i kampen mot den onde. Lær oss i denne fastetiden å leve av ditt ord, så vi vender oss bort fra all ondskap og følger deg. Gi oss din kraft så vi kan leve i sannhet og kjærlighet. Tilgi oss, når fristelser tar vår oppmerksomhet bort fra deg. La oss få kjenne deg i våre liv. Du som gikk den tunge veien i trofast kjærlighet. Du som ble stående, mens fristeren måtte gå med senket blikk. Herre, vinn du skikkelse i oss. Amen

Sammendrag:

Med sin velmente omsorg, prøver Peter å lokke Jesus til å ta den lettvindte veien utenom lidelse og død, men Jesus avviser han kontant: «Vik bak meg, Satan! Du vil føre meg til fall. Du har ikke tanke for det som Gud vil, bare for det som mennesker vil.» Å velge den lettvindte veien var naturlig for Peter, som det er for de fleste av oss. «Ingen er fullkommen!» sier vi. Eller: «Det er vel ikke så farlig! Det er jo lov å prøve seg! Alle andre gjør det!» For at Faderens redningsplan skulle fullføres, kunne ikke Jesus tillate seg hva som helst. Jesus var kommet til verden for å bære vår tyngste byrde på korset. Bare på den måten kunne Gud forsone verden med seg selv og åpne veien tilbake til Gud for alle Guds barn. Det stod med andre ord om livet til oss alle. Kanskje ikke så rart at Jesu reaksjon var voldsom?

Olavs preken:

Den voldsomme reaksjonen

Iblant kan jeg bli for sinna, mer sinna enn jeg bør og kan forsvare. Det skjer ikke så ofte, men det har hendt. Som for eksempel den gangen i Fredrikstad, da min 5 år gamle nevø, Håvard, i lekens hete løp rett ut på en tungt trafikkert vei. Det var bare centimeter om å gjøre at han ble truffet av en bil i stor fart, og hadde han blitt truffet så ville han ganske sikkert blitt alvorlig skadet eller han kunne rett og slett ha blitt drept. Men det gikk bra, heldigvis. Men da kan jeg love at jeg ble sint, sint på min ville nevø som aldri kunne se seg for, så sint at lille Håvard ble mer skremt av meg enn av bilen som nesten hadde truffet ham. Han begynte å gråte hjerteskjærende, og jeg måtte roe meg ned og trøste ham og forklare hvorfor onkel var blitt så sint, for jeg var jo så redd for at han skulle bli skadet...

Jesu reaksjon mot Peter i dagens prekentekst virker også for voldsom, for hard og krass liksom. I hvert fall ved første øyekast. "Vik bak meg, Satan!" Det ligner liksom ikke på det bildet jeg har av Jesus, Jesus som den milde, omsorgsfulle og lydhøre lederen av disippelflokken. Men denne gangen var han slettes ikke mild. Hvorfor det? Hva var det i Peters ord som fikk ham til å reagere så brutalt?

Episoden er med andre ord et av de store vendepunktene i Jesu og disiplenes liv, og et vendepunkt kan ofte være både ubehagelig og smertefullt...

Cæsarea Filippi eller Har Qarantel?

Kanskje det hadde noe med stedet å gjøre? Ifølge evangelisten Matteus fant denne episoden sted lengst nord i landet i traktene rundt Cæsarea Filippi. Etter å ha vandret med disippelflokken i snart 3 år og undervist dem om Guds rike, vender nå Jesus blikket mot sør og begynner for første gang å fortelle dem om veien videre. Veien mot Jerusalem og mot korset. Episoden er med andre ord et av de store vendepunktene i Jesu og disiplenes liv, og et vendepunkt kan ofte være både ubehagelig og smertefullt...

Men ifølge evangelisten Lukas så skjedde denne episoden lenger sør, i nærheten av Har Qarantel, Førtidagersfjellet. Etter tradisjonen var det fra dette fjellet djevelen viste Jesus alle verdens riker og deres herlighet. De skulle djevelen gi ham, hvis Jesus bare ville falle ned og tilbe ham. Men Jesus kjente Faderens redningsplan. Det var en annen vei han måtte gå – en tyngre vei. Djevelen fristet ham med en lettvinnt vei, men Jesus stod imot, den gangen...

Grunnstein og snublestein

Men nå dukket fristelsen opp igjen, og denne gangen gjennom Peters velmenende omsorg. Peter, som bare noen øyeblikk tidligere hadde bekjent sin tro på Jesus: "Du er Messias, den levende Guds Sønn." Og Jesus hadde svart ham med ordene som sikkert hadde varmet Peter langt inn i hjertet: "Du er Peter; på denne klippe vil jeg bygge min kirke." Og likevel kom fristelsen nå fra Peters munn, fra klippen, kirkens nyutnevnte grunnvoll: "Dette må ikke hende deg." Men heller ikke denne gangen lot Jesus seg friste. Hans avvisning var hard og kontant: "Vik bak meg, Satan! Du vil føre meg til fall." Ordrett står det: "Du er en snublestein (skandalon) for meg"...

Peters fristelse

Å velge den lettvinnte veien var sikkert naturlig for Peter, som det er for de fleste av oss. En gammel legende, gjengitt i romanen *Qvo Vadis*, forteller at Peter mange år etter Jesu himmelfart var i Roma, samtidig som den gale keiser Nero startet en av de første forfølgelsene mot de kristne. Da rømte Peter fra Roma. Han ville berge livet. Men på Via Appia utenfor byen møtte han den Oppstandene Jesus.

Å velge den lettvinnte veien var sikkert naturlig for Peter, som det er for de fleste av oss.

Jesus gikk motsatt vei, tilbake inn mot byen. Da spurte Peter: "Quo vadis, Domine?" (Hvor går du, Herre?) Jesus svarte mildt og sørgmodig: "Jeg må til Roma og bli korsfestet en gang til, når du reiser derifra". Da snudde Peter, forteller legenden, og gikk inn igjen til Roma og ble korsfestet... (H.Sienkiewicz: *Qvo Vadis*, s. 65)

Peter lot seg friste av den lettvinnte veien, veien som går utenom smerte, lidelse og død, og jeg må innrømme at jeg kjenner meg godt igjen i ham. Det er da mer enn nok lidelse og ondskap i verden, om ikke jeg skal løpe den i møte med åpne armer også?...

Den lettvinnte veien

Å velge den lettvinnte veien er en av menneskehetens største fristelser. Du skal ikke se lenge på TV før du skjønner at lettvinnt penger, lettvinnt forhold og lettvinnt lykke tilsynelatende er idealet nå om dagen. Men også langt inn i kirken kan fristelsen til å gjøre det som er lettvinnt merkes tydelig. For hvis vi bare mener det godt, så kan vi vel manipulere litt, i stedet for å vise ekte omsorg, plukke bibelvers ut av sin sammenheng, i stedet for å se helheten i Guds ord, eller gjemme unna det som utfordrer og krever noe av oss, i stedet for å hjelpe hverandre til å leve som Jesu sanne disipler i Norge i dag.

Fristelsen er eldgammel, men fremdeles merkbar for de fleste, tror jeg, og bare de færreste klarer å stå imot...

Det er menneskelig å feile, men...

Jeg hadde en aha-opplevelse her om dagen. En av mine yndlingssetninger er denne: "Det er menneskelig å feile." Den tyr jeg ofte til, når det trengs en unnskyldning for å ha valgt den lettvinte veien. Jeg kan den til og med på latin: "Errare humanum est". Den varianten bruker jeg helst i festlig lag, når jeg forsøker å brife med min kunnskap og visdom. Men her om dagen fant jeg ut at min kunnskap og visdom slettes ikke er så stor, for da oppdaget jeg nemlig at denne setningen har en fortsettelse som jeg ikke visste om. Nemlig: "...det er djevlesk å fortsette!" Hele uttrykket er med andre ord: "Det er menneskelig å feile, men det er djevlesk å fortsette med det." ("Errare humanum est, sed diabolicum perseverare") Uttrykket er altså ikke en lettvint unnskyldning, men heller en alvorlig advarsel mot å la synden få makten over livet mitt.

Men likevel er det jo alltid fristende å finne gode unnskyldninger, argumenter som tilsynelatende ser riktige og gode ut, men som i virkeligheten bare prøver få oss til å unngå realitetene. Alt for å ta den letteste veien: Ingen er fullkommen! sier vi for eksempel. Eller: Det er vel ikke så farlig! Det er jo lov å prøve seg! Alle andre gjør det! Har du lyst, har du lov! Og så pynter vi på unnskyldningene med et lite smil eller et skuldertrekk, og legger på litt dårlig samvittighet for sikkerhets skyld. Ja, for har du bare en unnskyldning og litt dårlig samvittighet, så kan du egentlig tillate deg hva som helst... Eller kan du virkelig det?

Jesus kunne ikke tillate seg hva som helst. I hvert fall ikke, hvis Faderens redningsplan skulle fullføres.

Den tyngste veien

Jesus kunne ikke tillate seg hva som helst. I hvert fall ikke, hvis Faderens redningsplan skulle fullføres. Jesu frelsesvei måtte gå til Jerusalem gjennom lidelse og død til oppstandelse. Jesus var ikke kommet til verden bare for å være et forbilde for oss eller for å lære oss om Gud. Jesus kom til verden for selv å leve som vår bror, dele våre bekymringer og bære vår tyngste byrde på korsets tre. Bare på den måten kunne Gud forsone verden med seg selv, og bare på den måten kunne Jesus åpne veien tilbake til Gud for alle Guds barn. Det stod med andre ord om livet til oss alle. Kanskje ikke så rart at Jesu reaksjon på Peters ord var voldsom?

En reell fristelse?

Jeg griper meg i blant i å tenke at dette var vel ikke egentlig noen stor fristelse for Jesus, for han er jo så sterk og så mektig likevel. Han er jo Guds egen Sønn... Ja, han er det, men det betyr likevel ikke at denne fristelsen ikke var reell og dramatisk for Jesus. Den var ikke bare et tankeeksperiment. For Jesus er ikke bare Gud. Jesus er også hundre prosent menneske.

Jesus sultet. Jesus tørstet. Jesus lo. Jesus gråt. Jesus sov. Jesus var akkurat som oss. Og akkurat som oss så kjente han også lysten til å ta den lettvinde veien.

*Selv om andre og lettere veier lå
åpne for Jesus, så motstod han
fristelsen og valgte frivillig et liv i
det fangenskapet vi mennesker er
kommet i.*

For Jesus visste jo hva Faderes store redningsplan gikk ut på. Han visste at ved veiens ende stod et kors og en grav, og han fryktet det. Muligheten som Peter viste Jesus, kunne redde ham ut av døden, kunne åpne en annen og lettere vei for ham. Men likevel svarte han: «Vik bak meg, Satan! Du vil føre meg til fall. Du har ingen sans for det som Gud vil, bare for det som mennesker vil.».

Selv om andre og lettere veier lå åpne for Jesus, så motstod han fristelsen og valgte frivillig et liv i det fangenskapet vi mennesker er kommet i. For bare slik kunne han redde deg og meg! Bare slik kunne han sprengte fengselets dører opp innenfra, og åpne veien hjem til Gud for oss alle.

Slik tapte ondskap, død og djevel. Slik seiret Gud.

Og slik seiret alle som vil høre Jesus til...